

Frågor & svar

**Välvald - apotekens krav på en mer
ansvarsfull läkemedelstillverkning**

Innehåll

1	Basfrågor om Välvald	3
1.1	Vad är Välvald?	3
1.2	Hur syns Välvald?	3
1.3	Vem står bakom Välvald?	3
1.4	Varför har apoteken en egen guide?	3
1.5	Vilka produkter kan ingå i Välvald?	4
1.6	Varför gäller Välvald endast för receptfria läkemedel?	4
1.7	Vad krävs för att ett läkemedelsföretag ska kunna ansöka till Välvald?	4
1.8	Vad krävs för att ett läkemedelsföretag ska uppfylla kraven?	5
1.9	Vad kostar det att ingå i Välvald?	5
1.10	Är läkemedel som inte ingår i Välvald sämre?	5
1.11	Varför säljer ni läkemedel som inte uppfyller kraven?	6
1.12	Vilka läkemedelsföretag har idag produkter som uppfyller kriterierna?	6
1.13	Hur och hur ofta uppdateras kriterierna?	6
1.14	Var finns mer information?	6
2	Avancerade frågor om Välvald	7
2.1	Fördjupad information om risker i samband med tillverkning av läkemedel	7
2.2	Varför ställs inte krav om ansvarsfulla leveranskedjor vid inköp av alla läkemedel?	7
2.3	Varför adresserar inte Välvald risker i andra delar av värdekedjan?	8
2.4	Välvald är inte en miljömärkning, varför då?	8
2.5	Hur bestäms kriterierna till Välvald?	9
2.6	Vad är PSCI och hur är Välvald kopplad till PSCI?	9
2.7	Hur går verifieringsprocessen till?	9
2.8	Har produkter med Välvald bättre miljöprestanda än andra produkter?	10
2.9	Riskerar ni att stänga ute små läkemedelsföretag med era krav?	10
2.10	Varför drivs Välvald av en branschförening?	10
2.11	Hur säkerställs Välvalds långsiktighet?	10
2.12	Det finns idag miljöinformation på FASS.se, hur används den i Välvald?	11
2.13	Hur förhåller sig Välvald till nya och kommande lagstiftningar på området?	11
	Referenslista	12

1 Basfrågor om Välvald

1.1 Vad är Välvald?

Välvald är apotekens guide till en mer ansvarsfullt tillverkade läkemedel. Receptfria läkemedel med symbolen Välvald har tillverkats med respekt för mänskliga rättigheter och miljö samt utan korruption. Symbolen finns på apotekens hyllkant samt e-handel och guidar kunderna till de receptfria läkemedel som uppfyller branschens krav.

Vår vision är att bidra till en hållbar läkemedelstillverkning. Vi vill att kunderna ska kunna göra medvetna val på apotek och visa läkemedelsföretagen att vi vill se hållbart producerade läkemedel.

1.2 Hur syns Välvald?

De produkter som uppfyller guidens krav får symbolen Välvald på apotek. Den finns på hyllkanten i butik och i anslutning till produkt via e-handel på apotek¹.

1.3 Vem står bakom Välvald?

Guiden är apoteksbranschens gemensamma initiativ. Välvald administreras av branschorganisationen Sveriges Apoteksförening (genom ett kansli) där apotek² i Sverige är representerade.

1.4 Varför har apoteken en egen guide?

Vi vet att det finns stora miljöproblem kopplat till tillverkning av läkemedel. All typ av produktion påverkar miljön negativt, läkemedelstillverkning är inget undantag. Under många år har det genom forskning framkommit att det släpps ut stora mängder läkemedelsrester vid tillverkning. Forskningen visar också att läkemedelsrester kan vara skadliga för människor och miljö. En stor del av dessa problem har uppmärksammats i Indien och Kina.

Trots detta, ställs få krav på ansvarsfull läkemedelstillverkning idag. I brist på lagstiftning och med begränsade möjligheter att påverka det receptbelagda sortimentet, valde apoteken att ta ett gemensamt ansvar för att aktivt bidra där påverkansmöjlighet finns. Därför utvecklades guiden Välvald, för att bidra till en hållbar utveckling för det receptfria sortimentet. Apoteken vill därigenom säkerställa att vi i Sverige inte blir friska på bekostnad av människors hälsa, djur och natur i andra delar av världen.

¹ Välvald återfinns hos Apotek Hjärtat, Apoteket AB, Kronans Apotek, Doz Apotek, ApoEx, Apotea, Apohem och flera SOAF-apotek (Sveriges oberoende apoteksaktörers förening).

² Apotek Hjärtat, Apoteket AB, Kronans Apotek, Doz Apotek, ApoEx, Apotea, Apohem och flera SOAF-apotek (Sveriges oberoende apoteksaktörers förening).

Apotekens ambition är att med tiden vidareutveckla Välvald mot att bli en hållbarhetsmärkning.

1.5 Vilka produkter kan ingå i Välvald?

Receptfria läkemedel som säljs på apotek på den svenska marknaden, antingen på ett fysiskt apotek eller e-handelsapotek kan ingå i Välvald. Välvalds kansli begär ut en sortimentsförteckning över samtliga receptfria läkemedel från E-hälsomyndigheten inför granskning, vilken ligger till grund för produkter som kan ingå i Välvald. Produkter som inte kan ingå i Välvald är produkter som innehåller diklofenak, kosttillskott, medicintekniska produkter, traditionella växtbaserade läkemedel, naturläkemedel och växtbaserade läkemedel.

1.6 Varför gäller Välvald endast för receptfria läkemedel?

Apotek säljer tre kategorier av varor; receptbelagda läkemedel, receptfria läkemedel samt handelsvaror. Enligt lag måste alla apotek sälja alla receptbelagda läkemedel som förskrivs. För att kunna ställa hållbarhets- eller miljökrav på detta sortiment måste staten kunna ställa krav i samband med inköp av läkemedel. Så som nuvarande lagstiftning är utformad är det inte möjligt. Ett pilotprojekt med miljöpremie inom ramen för utbyte inom förmånssystemet planeras av TLV, Läkemedelsverket och E-Hälsomyndigheten gemensamt genom ett regeringsuppdrag.

För handelsvaror finns flera etablerade miljömärkningar såsom till exempel Bra Miljöval och Svanen.

Välvald adresserar således enbart det receptfria sortimentet på apotek där man har en stor påverkansmöjlighet samtidigt som det saknas hållbarhetskrav inom detta segment.

1.7 Vad krävs för att ett läkemedelsföretag ska kunna ansöka till Välvald?

Företaget kan ansöka för de receptfria läkemedel där företaget är innehavare av försäljningstillstånd (MAH). Företaget ska inkomma med efterfrågad information och underlag (enligt krav i kriteriedokumentet för Välvald 4.0) för de receptfria läkemedel som man ansöker om ska ingå i Välvald.

Samtliga krav för Välvald 4.0 ska uppfyllas för att ett företag och dess produkter ska kunna ingå i Välvald. De receptfria läkemedel som av Välvalds kansli bedöms efterleva kriterierna får ingå i Välvald.

Företaget ansvarar för att säkerställa att kraven efterlevs under hela kriterieperioden.

Välvald erbjuder läkemedelsföretag möjlighet att ansöka om att ingå i Välvald vid ett till två tillfällen per år. Företag som önskar ingå i Välvald kan kontakta Välvalds Kansli.

1.8 Vad krävs för att ett läkemedelsföretag ska uppfylla kraven?

För att en produkt ska ingå i Välvald 4.0 behöver ett företag:

- Delge information om var tillverkning av läkemedlet och den aktiva substansen sker.
- Kravställa att tillverkning sker under mer ansvarsfulla förhållanden, dvs med respekt för mänskliga rättigheter, arbetares rättigheter och miljö samt utan korruption.
- Veta var i leveranskedjan negativ påverkan på mänskliga rättigheter, arbetstagares rättigheter, miljö och korruption kan förekomma.
- Vidta lämpliga åtgärder för att hantera potentiell negativ påverkan och faktiska avvikelser.

Företagen ska inkomma med verifierande dokumentation och svar på hur man lever upp till ställda krav för respektive produkt.

Som underlag för kommande kriterieutveckling ombeds företagen även att redogöra för deras möjlighet att redovisa klimatutsläpp som tillverkning av läkemedlet bidrar till.

1.9 Vad kostar det att ingå i Välvald?

För de företag som ansöker om att ingå i Välvald tas en administrativ kostnad (för granskning av kravefterlevnad) ut enligt nedan. Avgiften gäller för antalet artiklar³ som företaget ansöker om, oavsett om dessa sedan bedöms efterleva kraven eller inte. Om en artikel, oavsett anledning, får sitt godkännande indraget, återbetalas inte avgiften.

Avgift

Företag som ansöker för 1–5 artiklar:	30 000 kr
Företag som ansöker för 6–30 artiklar:	45 000 kr
Företag som ansöker för 31+ artiklar:	60 000 kr

Sveriges Apoteksförening har inget ekonomiskt vinstsyfte och Välvald finansieras dels genom avgifter nämnda ovan, dels från ett årligt bidrag genom medlemmar i föreningen.

1.10 Är läkemedel som inte ingår i Välvald sämre?

Alla läkemedel som säljs på svenska apotek uppfyller högt ställda kvalitetskrav, det kan kunderna alltid känna sig trygga med. Produkter som ingår i Välvald uppfyller dessutom apotekens uppsatta krav om mer ansvarsfull tillverkning.

³ Per NPLPACKAGEID

1.11 Varför säljer ni läkemedel som inte uppfyller kraven?

Apotekens ansvar är att sälja alla läkemedel som godkänts av Läkemedelsverket. Apoteken vill underlätta för konsumenten att göra mer medvetna val men kundens medicinska behov går alltid först.

1.12 Vilka läkemedelsföretag har idag produkter som uppfyller kriterierna?

Idag (per 15 september 2025) har 6 läkemedelsföretag produkter som uppfyller kriterierna i Välvald 4.0. Totalt ingår 188 artiklar i guiden Välvald.

Se Sveriges Apoteksförnings hemsida för senast uppdaterad information.

1.13 Hur och hur ofta uppdateras kriterierna?

Kriterierna uppdateras kontinuerligt i dialog med läkemedelsbranschen och andra relevanta intressenter. Utvecklingen tar bland annat hänsyn till branschens mognadsgrad, omvärldsläge och utvecklad och kommande reglering inom området. I varje version av Välvalds kriterier har ”informationskriterier” ingått vilka legat till grund för kommande kriterieutveckling.

De två första åren uppdaterades kriterierna för Välvald årligen. Därefter utökades kriterieperioden bland annat för att ge läkemedelsföretagen rimlig tid att säkerställa efterlevnad av nya krav. De nu satta kriterierna (Välvald 4.0) gäller från oktober 2025 fram till 31 december 2027. Perioden kan komma att förändras med avseende på exempelvis eventuella begränsningar utifrån lagstiftning.

1.14 Var finns mer information?

För ytterligare information se vidare ”Avancerade frågor”.

Vid frågor, ställ gärna dessa till personal på ditt apotek eller kontakta Välvalds kansli direkt på valvald@sverigesapoteksforening.se

2 Avancerade frågor om Välvald

2.1 Fördjupad information om risker i samband med tillverkning av läkemedel – vad är problemen?

Utsläpp av aktiva substanser från läkemedelstillverkning är ett allvarligt miljö- och hälsoproblem. Forskning vid Göteborgs universitet har visat att vissa fabriker, såsom i Indien, släpper ut antibiotika i koncentrationer som är upp till en miljon gånger högre än de som finns i kommunalt avloppsvatten i Sverige (Larsson et al., *J Hazard Mater*, 2007). Dessa förhållanden gynnar utvecklingen av antibiotikaresistenta bakterier, ett allvarligt hot mot global folkhälsa (Larsson, *Nature Reviews Microbiology*, 2014). Umeå universitet har i sin forskning även visat att läkemedelsföroreningar påverkar djurliv – exempelvis förändrar vissa smärtstillande och sömnmedel beteendet hos laxar (Brodin et al., *PNAS*, 2024). Receptfria läkemedel som ibuprofen och paracetamol, som ofta tillverkas i samma länder, bidrar också till miljöföroreningar. Dessa substanser förekommer ofta i ytvatten i närheten av fabriker, vilket påverkar både ekosystem och dricksvattenresurser (Gandra et al., *Lancet Planet Health*, 2022).

De största utsläppen sker i länder med svag miljölagstiftning, främst Indien och Kina, där stora delar av världens aktiva substanser tillverkas (Kümmerer et al., *Environmental Health*, 2019). Formulering av läkemedel – där den aktiva substansen blandas till färdig tablett eller kapsel – sker också ofta i dessa regioner.

Utöver utsläpp kan andra risker förekomma i leverantörskedjan för läkemedel, såsom bristande transparens, dåliga arbetsvillkor och korruption (Nordea, *Pharmaceutical Supply Chain Report*, 2020). Sammanfattningsvis innebär tillverkning av både receptbelagda och receptfria läkemedel stora miljö- och hälsorisker, som kräver global samverkan och ökad transparens i hela leverantörskedjan.

2.2 Varför ställer inte apoteken krav om ansvarsfulla leveranskedjor vid inköp av samtliga läkemedel?

Apoteken styr inte över vilka receptbelagda läkemedel som förskrivs och därmed ska säljas på apotek. Det svenska läkemedelssystemet styrs av staten och bygger på att Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) beslutar vilka läkemedel som ska subventioneras. Inom detta system används generiskt utbyte, vilket innebär att apoteken måste byta ut det förskrivna läkemedlet mot det billigaste likvärdiga alternativet – den så kallade periodens vara – som utses varje månad av E-hälsomyndigheten. Apoteken har alltså ingen möjlighet att själva välja vilket läkemedel som säljs, och kan därför inte ställa egna miljö- eller hållbarhetskrav. E-hälsomyndigheten väger inte heller in andra parametrar, såsom hållbarhetsaspekter, vid bedömning av periodens vara; periodens vara väljs idag enbart baserat på pris. Det pågår dock en förstudie hos Läkemedelsverket (genom ett regeringsuppdrag) om möjligheten att införa en så kallad miljöpremie inom systemet för periodens vara. Syftet är att på sikt kunna premiera läkemedelstillverkare som uppfyller vissa miljökrav, utan att helt frångå det prisstyrda systemet. För mer

information, se: <https://www.lakemedelsverket.se/sv/nyheter/foreslar-krav-for-att-minska-miljorisker-vid-lakemedelstillverkning>.

Till skillnad från det reglerade systemet för receptbelagda läkemedel har apotek betydligt större frihet när det gäller receptfria läkemedel. Dessa omfattas inte av läkemedelsförmånen och regleras inte genom generiskt utbyte, vilket innebär att inköpsprocessen är densamma som för vanliga handelsvaror, där apoteken själva väljer vilka produkter som ska ingå i sortimentet och vilka leverantörer de vill samarbeta med. Detta gäller både originalläkemedel och generiska alternativ. Detta gör receptfria läkemedel till ett område där apoteken har rådighet och därmed möjlighet att påverka företagens hållbarhetsarbete, särskilt genom att arbeta tillsammans.

Enskilda receptfria läkemedel som innehåller diklofenak undantas från Välvald. Det beror på den negativa påverkan på miljö som diklofenak har, vilket apoteken informerar särskilt om på hyllkanten. Syftet med detta att utesluta diklofenak ur Välvald är att undvika att ge konsumenten dubbla budskap om läkemedlets miljöpåverkan.

2.3 Varför adresserar inte Välvald risker i andra delar av värdekedjan, såsom vid användning eller kassation?

Utvecklingen av Välvald skedde utifrån ett identifierat behov av att adressera risker vid tillverkning av läkemedel.

Apoteken arbetar redan aktivt med att minska miljöpåverkan från användning och kassation av läkemedel. Bland annat så uppmanas kunder att lämna in överblivna läkemedel till apotek för säker destruktion. Varje år samlas över 1 400 ton läkemedelsavfall in, vilket förhindrar att dessa ämnen hamnar i naturen.

Eftersom det pågår många bra initiativ kopplat till användning och kassation, så ansågs det viktigt med ett initiativ som enbart fokuserar på den delen av värdekedjan som omfattar tillverkning.

2.4 Välvald är inte en miljömärkning, varför då?

Välvald uppfyller inte kriterierna för att vara en miljömärkning idag, bland annat eftersom man riktar in sig på en begränsad del av livscykeln. Det pågår dock ett arbete i syfte att utreda om Välvald kan bli en märkning i framtiden, då det idag helt saknas officiella miljömärkningar för läkemedel.

2.5 Hur bestäms kriterierna till Välvald?

Kriterierna för Välvald utvecklas kontinuerligt i syfte att anpassa kravbilden till branschens mognadsgrad samt att stegvis driva på utveckling och förbättring i företagens hållbarhetsarbete. Kriterieutvecklingen utgår ifrån normer och praxis för hur företag ska arbeta med så kallad tillbörlig aktsamhet (due diligence) för miljö och mänskliga rättigheter.

Kriteriernas utformning bestäms även av:

- Omvärldsläge: Befintlig riskbild samt utveckling på lagstiftningsområdet
- Dialog med branschen och andra relevanta intressenter: Dialog med bransch och intressenter äger rum såväl inför kriterieutvecklingen, samt efter i form av att kriterieutkast skickas ut för externa synpunkter.
- Informationskrav: i varje kriteriedokument har informationskrav inkluderats, som också kan ligga till grund för kommande kriterieutveckling.

Kriterieutvecklingen samordnas och sköts av Välvalds kansli.

2.6 Vad är PSCI och hur är Välvald kopplad till PSCI?

PSCI (Pharmaceutical Supply Chain Initiative) är ett branschinitiativ där läkemedelsföretag samarbetar för att främja ansvarsfulla leveranskedjor. Medlemmarna förbinder sig att följa en gemensam uppförandekod som omfattar områden som arbetsvillkor, miljöskydd, affärsetik och hälsa och säkerhet.

Välvald kräver att tillverkning ska ske i enlighet med PSCI:s principer, då detta är den mest väletablerade uppförandekoden inom branschen. Företagen ska därför bland annat ha policyer i linje med PSCI:s principer (om tillverkning sker i egen verksamhet) och/eller vidareförmedla krav som motsvarar PSCI:s principer i leverantörskedjan (om tillverkning sker hos underleverantörer). Välvald kräver dock inte att läkemedelsföretag måste vara medlem hos PSCI utan ha uppförandekoder som överensstämmer med PSCI:s principer.

2.7 Hur går verifieringsprocessen till?

Företagen får inkomma med sin ansökan till Välvald under en viss given period. Företaget får inför detta en svarsblankett som ska besvaras som underlag för verifiering, och ombes inkomma med dokumentation som styrker svaren i svarsblanketten.

Företagen ska i samband med ansökan till Välvald 4.0 bland annat inkomma med verifierat på att krav på ansvarsfull tillverkning har vidareförmedlats i flera led i leverantörskedjan (ner till tillverkning av aktiv substans), samt redovisa sin riskanalys för aktuella artiklar. Företaget ska även intyga att faktisk och potentiell negativ påverkan hanteras. I samband med granskning av företagens svar och dokumentation förs en aktiv dialog med respektive läkemedelsföretag kring kravefterlevnad.

Resultatet av granskningen sammanfattas i en bedömningsöversikt som delges företaget.

2.8 Har produkter med Välvald bättre miljöprestanda än andra produkter?

Även om syftet med kriterierna är att uppnå en minskad negativ påverkan på miljön, så sker idag inga faktiska kontroller vid tillverkningen. Välvalds kriterier (Välvald 4.0) fokuserar på att säkerställa att företagen har processer och rutiner för att identifiera och hantera negativ påverkan på mänskliga rättigheter och miljö.

2.9 Riskerar ni att stänga ute små läkemedelsföretag med era krav?

Apoteken vill att läkemedel ska vara ansvarsfullt tillverkade oavsett vilket företag som levererar dem, och givetvis ska även mindre läkemedelsföretag ha möjlighet att uppfylla ställda kriterier.

Kriterier för Välvald 4.0 är i linje med internationella normer och ramverk⁴ för hur företag ska arbeta med tillbörlig aktsamhet (due diligence) avseende miljö och mänskliga rättigheter. Dessa framhåller att alla företag, oavsett storlek, sektor eller kontext, har ett ansvar att respektera miljö och mänskliga rättigheter. Samtidigt erkänner dessa ramverk att små och medelstora företag kan ha mer begränsade resurser. Principerna betonar därför att ett företags arbete med due diligence ska anpassas efter dess storlek, risknivå och verksamhetskontext. Det innebär att mindre företag inte förväntas göra lika omfattande analyser som stora multinationella bolag, men de ska ändå vidta rimliga och proaktiva åtgärder utifrån sina förutsättningar. Detta gäller även inom ramen för Välvald.

2.10 Varför drivs Välvald av en branschförening?

Apoteken delar i hög utsträckning leverantörer och leveranskedjor kopplat till receptfria läkemedel. Ett branschgemensamt initiativ bedöms öka apotekens påverkansmöjlighet för en mer ansvarsfull tillverkning av läkemedel. Samtidigt blir arbetet mer resurseffektivt för såväl apoteken som läkemedelsföretagen.

Sveriges Apoteksförening är oberoende från läkemedelsföretagen som granskas och enskilda apoteksaktörer deltar inte i granskningsprocessen av läkemedelsföretagen.

2.11 Hur säkerställs Välvalds långsiktighet?

Välvalds långsiktighet säkerställs bland annat genom en tydlig struktur, förankring och kontinuerlig utveckling.

Det är viktigt att initiativet har ett tydligt syfte och mål som är relevant över tid och som är förankrat hos medlemsföretagen som står bakom initiativet. Vidare säkerställs

⁴ FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter (UNGP) och OECD:s riktlinjer för ansvarsfullt företagande.

långsiktigheten genom att Välvald lutar sig på etablerade ramverk och praxis för hur företag ska arbeta med hållbarhet i leveranskedjor. Det i kombination med regelbunden dialog med intressenter och flexibilitet att anpassa sig till nya förutsättningar, gör att initiativet förblir relevant på lång sikt. Transparens i arbetssätt och resultat, samt regelbunden uppföljning och utvärdering, bidrar också till såväl trovärdighet som utveckling över tid. Välvald har även sett över sin finansieringsmodell i syfte att säkra initiativets kontinuitet.

2.12 Det finns idag miljöinformation om läkemedelssubstanser på FASS.se, hur används den informationen i Välvald?

FASS.se är en sammanställning av läkemedelsfakta som drivs av Läkemedelsindustriföreningens Service AB (LIF). På FASS.se finns information om läkemedel som är godkända för användning i Sverige, främst riktad till hälso- och sjukvårdspersonal samt allmänheten.

Webbplatsen innehåller bland annat uppgifter om läkemedlets användningsområden, dosering, biverkningar, interaktioner, samt i vissa fall miljöinformation kopplad till användningen av läkemedlet i Sverige. Denna miljöinformation rör främst risken för påverkan på miljön efter att läkemedlet använts, till exempel genom utsläpp via avloppsvatten. Däremot innehåller FASS ingen information om hållbarhetsaspekter i läkemedlets leverantörskedja. Det innebär att man inte får någon insyn i var och hur den aktiva substansen tillverkas, vilka miljöutsläpp som sker vid produktion, arbetsvillkor i fabriker eller andra sociala och miljömässiga risker som kan förekomma tidigare i kedjan.

Välvald nyttjar således inte den information som finns i FASS, utan adresserar risker i andra delar av leveranskedjan där information idag saknas.

I kriterierna för Välvald 4.0 finns däremot ”informationskrav” kopplat till miljödata för aktiv substans.

2.13 Hur förhåller sig Välvald till nya och kommande lagstiftningar på området?

EU:s direktiv om tillbörlig aktsamhet (due diligence) för företag i fråga om hållbarhet (CSDDD) har tagits fram för att säkerställa att stora företag, däribland läkemedelsföretag, identifierar, förebygger och hanterar risker för negativa effekter på mänskliga rättigheter och miljö i hela sin värdekedja. Direktivet bygger på etablerade internationella riktlinjer som FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter (UNGP) och OECD:s riktlinjer för ansvarsfullt företagande. För närvarande (september, 2025) pågår dock diskussioner om revideringar av direktivet inom ramen för det så kallade Omnibus-paketet, som syftar till att minska den administrativa bördan för företag.

Kriterierna för Välvald 4.0 har tagits fram med utgångspunkt i den due diligence process som presenteras i FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter (UNGP) och OECD:s riktlinjer för ansvarsfullt företagande. Detta i syfte att harmonisera med pågående initiativ på EU-nivå. Då lagstiftningen dröjer, och inte omfattar samtliga

företag, fyller Välvald ett viktigt syfte i att driva på företagens due diligence-arbete redan idag.

Referenslista

Larsson, D.G.J., de Pedro, C., & Paxeus, N. (2007). Effluent from drug manufactures contains extremely high levels of pharmaceuticals. *Journal of Hazardous Materials*, 148(3), 751–755. [PMC+7setac.onlinelibrary.wiley.com+7ScienceDirect+7](#)

Larsson, D.G.J. (2014). Antibiotic resistance in the environment. *Nature Reviews Microbiology*, 12(5), 310–320. [Nature+1ResearchGate+1](#)

Brodin, T., Fick, J., Jonsson, M., & Klaminder, J. (2022). Pharmaceutical pollution of the world's rivers. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 119(8), e2113947119. [pnas.org](#)

Gandra, S., Joshi, J., Trett, A., et al. (2022). Occurrence and distribution of emerging contaminants in wastewater and surface water in India. *The Lancet Planetary Health*, 6(2), e89–e97. [ScienceDirect](#)

Kümmerer, K., Dionysiou, D.D., Olsson, O., & Fatta-Kassinos, D. (2018). A path to clean water. *Science*, 361(6399), 222–224.

Nordea. (2020). Danger in the Water. *Nordea Asset Management*. [basel.int+15nordeaassetmanagement.com+15nordea.lu+15](#)